

Raadsvoorstel

Waalre, 5 september 2023

Vergaderdatum	: 3 oktober 2023
Voorstelnummer	: 2023-56
Zaaknummer	: 673289
Portefeuillehouder :	: K. Vortman
Naam opsteller	: Miriam van Moll
Naam voorstel	: Voorstel tot instemmen met Startnotitie Sport- en beweegvisie
Grondslag raadsbesluit	: Om de totale ambitie op sport (namelijk het realiseren van een sport- en beweegbeleid, uitvoeringsprogramma sport- en beweegbeleid (inclusief stimuleringsprogramma), Waalres sport- en beweegakkoord 2.0 en visie op sport en cultuur) te kunnen vormgeven, is het nodig dat de raad instemt met voorgestelde plan van aanpak.

Voorgesteld besluit:

In te stemmen met de Startnotitie Sport- en beweegvisie.

Onderwerp

Startnotitie Sport- en beweegvisie

Voorstel

In te stemmen met de Startnotitie Sport- en beweegvisie

1. Inleiding

Aanleiding

In het raadsprogramma 2022-2026 is een forse ambitie uitgesproken op het gebied van sport en cultuur. In het uitvoeringsprogramma 'Met elkaar op weg naar de toekomst' heeft het college daar het volgende over opgenomen:

De ambitie voor sport en cultuur is groots. De komende 4 jaar gaat voor het thema sport gewerkt worden aan diverse stukken:

- Sport- en beweegbeleid;
- Uitvoeringsprogramma Sport- en beweegbeleid (inclusief stimuleringsprogramma);
- Waalres Sport- en beweegakkoord 2.0;
- Visie op Sport en Cultuur (2026-2046).

In 2020 is het Sport- en beweegakkoord 'Iedereen doet mee' gesloten en veel partijen, zoals sport- en beweegaanbieders en partners uit andere sectoren, waren daar nauw bij betrokken. Tijdens dat proces werd duidelijk dat er 'vanuit het veld' behoefte is aan een Sport- en beweegbeleid. Er gebeurt veel op het gebied van sport, bewegen, spelen en ontmoeten, maar een samenhangend beleid met heldere kaders ontbreekt. Met de ambitie in het raadsprogramma 2022-2026 onderschrijft de raad dit.

Voorstel

We het volgende voor:

1. Starten met het opstellen van de visie;
2. Zodra de sportvisie er is, kunnen we toewerken naar een sportbeleid;
3. Het maken van het uitvoeringsprogramma, inclusief stimuleringsprogramma, is stap 3.

Verder goed om te benoemen:

- Op dit moment zijn we in de afronding van de verkenning naar een gezamenlijke buitensportlocatie in Waalre;
- In 2024 gaan we, naast de visie op sport en bewegen, ook aan de slag met een visie op sociaal culturele accommodaties;
- In 2024/2025 gaan we de exploitatie van sporthallen 't Hazzo, De Pracht en Hoeveland opnieuw aanbesteden.

Bovenstaande stukken hebben inhoudelijk een grote overlap en worden grotendeels op participatieve wijze, met dezelfde inwoners en belanghebbenden, vormgegeven. Dit vraagt om een startnotitie, die recht doet aan de complexiteit aan opgaven op het gebied van sport en bewegen, met daarin een plan van aanpak voor de totale ambitie sport.

Op dit moment betrekken we onze stakeholders (partners, (sport)professionals en vrijwilligers), naast bovengenoemde projecten, ook al nadrukkelijk bij de uitwerking van het Leefstijlakkoord Gezond Waalre 2023-2026 (herijkt Sportakkoord) en het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA).

Het GALA is, naast Sportakkoord 2.0 en de Brede Regeling Combinatiefuncties, onderdeel van de Brede Specifieke Uitkering. Gedurende lange tijd was niet bekend wat er van ons als gemeente concreet werd verwacht; inhoudelijke informatie vanuit het Rijk bleef uit. Op het moment dat bekend werd wat de Brede SPUK precies inhield en wat dat voor ons betekende, bleek dat we dit prioriteit moesten geven om in oktober het vereiste plan van aanpak voor 2023, en 2024 en verder op te stellen. Dit biedt overigens een mooie kans om verder te bouwen aan de verbinding van sport en bewegen met preventie, gezondheid, sociale basis en welbevinden. Maar impliciet betekent het ook dat we zaken volgtijdelijk moeten oppakken. En ervoor moeten waken dat we onze gesprekspartners niet overvragen. Een realistische planning van dit alles is vereist.

Doelstelling startnotitie

Middels deze startnotitie willen we u informeren over wat er speelt op het gebied van sport en bewegen en bieden we u een aanpak om de ambities uit het raads- en uitvoeringsprogramma te realiseren, startend met een visie op sport voor de lange termijn (in 2024). Passend bij de schaal en behoeften van de inwoners en organisaties in Waalre.

We stellen voor deze visie beperken tot sport en bewegen. In maart 2022 hebt u reeds de Cultuurnota vastgesteld. In december 2023 komt de Culturaanjager met zijn verslag. En in 2024 ligt er een visie op sociaal culturele accommodaties. Vanzelfsprekend zullen we (waar relevant) alert zijn op de verbinding tussen deze trajecten en deze beschrijven.

Vooruitlopend daarop hebben we, samen met Waalrese partners, het herijkte Sportakkoord II voor de periode 2023 – 2026 gesloten (genoemd: Leefstijlakoord Gezond Waalre omdat we dit verbinden aan het Preventieakkoord Gezond Waalre, dat in 2023 nog doorloopt).

Beoogd resultaat

Stimuleren dat onze inwoners gaan/blijven sporten en bewegen én dat de sport- en beweegaanbieders in Waalre toekomstbestendig (toegankelijk voor iedereen, passend aanbod voor hedendaagse sporters, samenwerking met andere partners, etc.) en vitaal (goed georganiseerd en vervullen van een maatschappelijke rol) blijven/worden.

2. Context

Wettelijk kader

Een gemeente is wettelijk niet verplicht om een sport- of beweegbeleid op te stellen. Een gemeenteraad kan het college daartoe wel opdracht geven. De meeste gemeenten hebben een sportbeleid. Dit beleid komt meestal tot stand in samenwerking met lokale sportverenigingen en maatschappelijke organisaties.

Door in te zetten op sport en bewegen draagt de gemeente bij aan:

- Fysieke waarde - sport en bewegen vermindert het risico op hart- en vaatziekten, diabetes beroerte, depressies, borst- en darmkanker, obesitas en valrisico ouderen;
- Emotionele waarde - lichaamsbeweging heeft een positieve invloed op emotioneel welzijn (zoals zelfvertrouwen, gevoel van eigenwaarde en plezier). Vooral bij kinderen en jongeren;
- Sociale waarde - sporten en bewegen heeft ene positieve invloed op het ontwikkelen van sociale vaardigheden en uitbreiden van het sociale netwerk;
- Persoonlijke waarde - sport en bewegen heeft positieve invloed op persoonlijke waarden zoals assertiviteit, zelfbeheersing, enthousiasme en motivatie;
- Intellectuele waarde - voor zowel jongeren als volwassenen is er een positieve relatie tussen bewegen, hersenstructuur en executieve functies;

- Financiële waarde - de schatting is dat de maatschappelijke opbrengsten van sport en bewegen in Nederland 2,7 x zo hoog zijn als de kosten.

Daarom beschouwen we het ondersteunen van Sport als kerntaak.

Financieel kader

In de begroting is structureel een bedrag opgenomen van € 1.605.470,- voor sport (voor sportaccommodaties sportverenigingen, sporthallen, gymzalen, vrijwilligers, etc.). We dienen eerst de uitgangspunten te formuleren alvorens vast te kunnen stellen of dit voldoende is, of dat verhoging van dat budget noodzakelijk is. Een van de belangrijke componenten vormt de eerder genoemde verkenning naar een gezamenlijke buitensportaccommodatie. De uitkomst daarvan is mede bepalend. We zitten in de afrondende fase en verwachten dit in december oordeelsvormend met u te bespreken.

Vanuit het uitvoeringsprogramma is er budgettaire ruimte voor het opstellen van de visie, het beleid en uitvoeringsprogramma inclusief stimuleringsprogramma. Het budget voor het opstellen van de visie is gealloceerd in de begroting van 2024.

3. Uitvoering

Burgerparticipatie

De visie op sport en bewegen en het sport- en beweegbeleid moeten geen documenten van de gemeente worden, maar documenten die van en voor alle inwoners en organisaties zijn en waar iedereen zijn of haar steentje aan kan bijdragen.

We betrekken de volgende partijen:

- De collega beleidsadviseurs van andere beleidsterreinen;
- Het veld: met het veld bedoelen we sport- en beweegaanbieders, zorg, welzijn, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijk middenveld (denk aan seniorenverenigingen, Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur), participatieraad, bedrijfsleven en eventueel betrokken inwoners. Tijdens co-creatie sessies informeren en inspireren we hen over sport en bewegen, als doel en als middel, en vragen we om input. Wellicht vragen we een expert om een bepaald thema of een soortgelijk proces te presenteren als best practice of ter inspiratie.
- Onze inwoners: We maken gebruik van het inwonerspanel of organiseren een separate sessie waarbij inwoners hun visie op sport en bewegen kunnen geven.

Inclusieve samenleving

Inclusie en diversiteit is een van de thema's van zowel het Nationaal Sportakkoord als van het Sport- en beweegakkoord Waalre. Het gaat hierbij om toegankelijkheid, laagdrempeligheid, kansengelijkheid en het wegnemen van financiële, sociale en praktische belemmeringen. Het spreekt voor zich dat we ook in die visie hier nadrukkelijk aandacht aan schenken.

Communicatie

We communiceren op de diverse momenten met 'het veld' (sport- en beweegaanbieders, zorg en welzijnspartners, onderwijs, kinderopvang, overig maatschappelijk middenveld (denk aan seniorenverenigingen), bedrijfsleven) en de inwoners, waaronder:

- Rondom de participatietrajecten tijdens het proces in aanloop naar de totstandkoming van de verschillende documenten;
- Zodra de verschillende documenten in concept gereed zijn.

We maken hiervoor gebruik van een-op-een contacten, mailings, de communicatiekanalen van de gemeente (website en socials) en De Schakel. En benutten daar uiteraard ook de participatiebijeenkomsten voor.

Duurzaamheid

Het verduurzamen van sportparken en -accommodaties (als onderdeel van het maatschappelijk vastgoed) maakt onderdeel uit van de visie op sport en bewegen.

Projectaanpak

'Als zowel onze gemeente als de gemeenteraad in dialoog met onze inwoners samenwerken, kunnen we van Waalre een nog fijnere gemeente maken. Met ideeën uit de samenleving, in het algemeen belang van Waalre, kunnen we ons beleid beter vormgeven. De inbreng van onze inwoners en non-profitorganisaties kan Waalre verder brengen. Door over en weer kennis en ideeën te delen, kunnen we tot beter beleid komen in Waalre.' Dit staat in het Raadsprogramma 2022-2026 en is ook van toepassing op de totstandkoming van de sportvisie/het sportbeleid. Het moeten geen documenten van de gemeente worden, maar documenten die van en voor alle inwoners en organisaties zijn en waar iedereen zijn of haar steentje aan kan bijdragen.

We kiezen ervoor om dit projectmatig en integraal aan te pakken.

- **Projectmatig:** een agile scrum aanpak is passend. Het is belangrijk om eerst de kaders van de raad helder te hebben. Vervolgens stellen we het project op in kleine stappen en na elke stap bekijken we of we moeten bijsturen en het plan van aanpak daarop moeten aanpassen.
- **Integraal:** denk aan collega's binnen het team Sociale Ontwikkeling (inzet sport als middel om een bijdrage te leveren aan andere sociaal maatschappelijke uitdagingen). En van ruimtelijke ontwikkeling als het gaat om het stimuleren van bewegen in de openbare ruimte, waar in het raads- en uitvoeringsprogramma regelmatig aan gerefereerd wordt.

Proces

Voorstel aanpak

Met deze startnotitie plan van aanpak wordt duidelijk hoe de documenten zich tot elkaar verhouden, wat de gewenste volgorde is, welke planning aangehouden wordt en op welke wijze (en wanneer) inwoners en organisaties worden betrokken.

Sportakkoord

Sinds 2020 heeft Waalre, in navolging van het Nationaal Sportakkoord dat in 2018 door het Rijk is gesloten, een eigen Sport- en beweegakkoord met een looptijd tot en met 2022. Onlangs heeft het Rijk laten weten het Sportakkoord te verlengen voor de periode 2023-2026 en ook voor die jaren uitvoeringsbudget beschikbaar te stellen. Voorwaarde voor het verkrijgen van dit budget is het herijken van Sportakkoord I, zodat in Sportakkoord II de lessen van de afgelopen jaren kunnen worden meegenomen. Alsmede nieuwe ambities en doelstellingen vanuit het Rijk, maar zeker ook vanuit de lokale context. Zo besteedt het Rijk bijvoorbeeld extra aandacht aan het creëren van een veilige sportomgeving. De herijking moest uiterlijk 30 juni 2023 afgerond zijn en dat is gelukt.

Deze herijking staat niet op zichzelf. Per 2023 is het Gezonde en Actief Leven Akkoord (GALA) van start gegaan. Daarin heeft het Rijk 15 programma's, die gericht zijn op het verbeteren van de mentale en lichamelijke gezondheid, met elkaar gebundeld in een zogenaamde Brede Specifieke Uitkering (Brede SPUK). Voor al deze programma's is uitvoeringsbudget beschikbaar voor de komende vier jaren. Het Lokaal Sportakkoord en de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) zijn de twee programma's die direct uit de hoek van sport en bewegen komen. En waar het grootste deel van uitkering naar toe gaan. Niet zo vreemd: sport en bewegen is per definitie preventie en draagt bij aan een

gezonde leefstijl. Uiterlijk in september 2023 moet daarvoor een integrale aanvraag ingediend zijn bij het Rijk, waarin duidelijk naar voren komt hoe al deze programma's elkaar raken en elkaar versterken.

Visie op sport en cultuur 2025-2045

Het vertrekpunt van elk beleid is een visie, een beeld op een betere toekomst: hoe ziet die toekomst eruit en/of hoe zou die eruit moeten zien. O.a. de volgende vraagstukken komen hierbij aan bod:

- Hoe ontwikkelt de maatschappij zich?
- Welke veranderingen verwachten we in bevolkingssamenstelling en beweeggedrag?
- Met welke trends en ontwikkelingen dienen we rekening te houden? Denk aan:
 - o Het teruglopend aantal leden van verenigingen: een grote groep mensen is na de beëindiging van de corona-maatregelen niet teruggekeerd in de sport; het gaat met name om mensen met een lagere of middelbare opleiding en jongeren tussen de 13 en 18 jaar:
(https://nocnsf.nl/nieuws/2023/05/tweedeling-zichtbaar-in-sportdeelname-na-corona?utm_source=social&utm_medium=linkedin);
 - o Ongeorganiseerd of anders georganiseerd sporten en bewegen:
<https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/ongeorganiseerd-sporten-in-coronatijd-een-verschuivende-rol/#:~:text=Ongeorganiseerd%20sporten%20is%20in%20deze,bewegen%20versus%20collectief%20georganiseerd%20aanbod>.
 - o Het teruglopend aantal vrijwilligers:
(<https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/vrijwilligerswerk>);
 - o De toenemende rol van sport en bewegen bij preventie en het oplossen van andere sociaal maatschappelijke uitdagingen:
<https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/sport-en-bewegen> en <https://www.allesoversport.nl/thema/beweegstimulering/dit-is-de-rol-van-sport-en-bewegen-bij-preventie/>;
 - o Het toenemende belang van sport en bewegen op het mentale welbevinden. Bij jongeren onder de 30 jaar is zelfdoding de meest voorkomende doodsoorzaak:
<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/19/1-916-zelfdodingen-in-2022-54-meer-dan-in-2021>);
 - o Het veranderende gebruik van accommodaties:
<https://clubbase.sport.nl/kennisbank/accommodatie/clubgebouw/multifunctionele-accommodatie>.
Multifunctioneel gebruik van accommodaties is uiteraard ook een aandachtspunt bij de verkenning naar een gezamenlijke buitensportlocatie.
- Wat is de rol van commerciële ondernemers bij het bereiken van onze doelstellingen?
- Welke rol wil je als gemeente in deze vraagstukken spelen?

Het spreekt voor zich dat deze vraagstukken aan de orde komen in de sportvisie en worden door vertaald naar het uitvoeringsprogramma. Daarin beschrijven we wat we precies gaan doen en wat we willen bereiken (resultaten).

Doorkijk

Sportbeleid

Zodra de sportvisie er is, en er dus een beeld bestaat over waar we over 15/20 jaar willen staan, kunnen we toewerken naar een sportbeleid. Dit sportbeleid is gericht op een kortere periode, bijvoorbeeld 2025-2030. De doelen vanuit de sportvisie staan centraal; een beleidsplan maakt duidelijk welke korte termijndoelen er gesteld worden om de

lange termijndoelen te halen en welke beleidskeuzes gemaakt worden. Kortom, hoe we met de ambities in de visie aan de slag kunnen.

Uitvoerings-/stimuleringsprogramma

Om in beeld te brengen welke acties er nodig zijn om de doelstellingen van het sportbeleid te halen is een uitvoeringsprogramma nodig. Het maken van dit programma is dus stap 3. In het uitvoeringsprogramma, inclusief stimuleringsprogramma, staat per jaar omschreven wat we doen: welke projecten we oppakken, welke interventies uitgevoerd worden, welke lokale bijeenkomsten georganiseerd worden en wie welke actie oppakt.

Ondertussen

Het is niet zo dat ondertussen niets gebeurt, in tegendeel. Er gebeurt heel veel. Zo is vanaf 1 maart 2023 de sportaanjager van start gegaan, die als aanspreekpunt van de sportverenigingen fungeert. Zij kan hen ondersteunen bij vraagstukken. Ook maakt zij vragen en wensen vanuit de sportaanbieder kenbaar bij de betrokken ambtenaren.

Tevens is er een regionale samenwerking op het gebied van aangepast sporten (sporten en bewegen voor mensen met een beperking) actief (Uniek Sporten), wordt Gezond Waalre/JOGG verder uitgerold en wordt er vanuit GALA intensief nagedacht over een rol voor sport en bewegen bij preventie en het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners.

Het Leefstijlakkoord Gezond Waalre 2023-2026 (herijkt Sportakkoord 2.0) is op 20 juni 2023 ingediend bij de Vereniging Sport & Gemeenten (VSG) en in juli hebben we akkoord daarop ontvangen.

Planning

We stellen voor in eerste instantie te focussen op de totstandkoming van de visie en leggen graag aan de raad voor hoe tot die visie te komen. Ons voorstel is als volgt:

- Raadsinformatieavond over visie (Q1 2024): daarin worden de hoofdlijnen van de bestaande beleidsopvattingen gepresenteerd en wordt met de aanwezige raadsleden verkend waaraan de visie op sport en bewegen moet voldoen, wat daarin moet worden opgenomen en wat niet. Daarbij schetsen we concreet wat volgens het college het beste proces zou zijn en wat wel en niet in de visie zou kunnen worden opgenomen, met daarbij voor- en nadelen;
- Co-creatie sessies; zoals voorgesteld bij 'Burgerparticipatie' en 'Projectaanpak' om de visie van deze partijen hierop te betrekken.

De planning ziet er als volgt uit:

	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	2025
Herijken Sport- en beweegakkoord 2023-2026	X							
Start uitvoering Leefstijlakkoord Gezond Waalre 2023		X	X	X	X	X	X	X
Opstellen projectplan om in 2024 te komen tot een sportvisie			X					
Ontwikkelen sportvisie				X	X	X		
Besluitvorming sportvisie						X		

Opstellen en besluitvorming sportbeleid						X	X	
Opstellen en Besluitvorming uitvoeringsprogramma							X	X

Bijlagen onderdeel van het voorstel

Bijlagen ter informatie

Bijlage 1: Leefstijlakoord Gezond Waalre 2023-2026 d.d. 19 juni 2023.

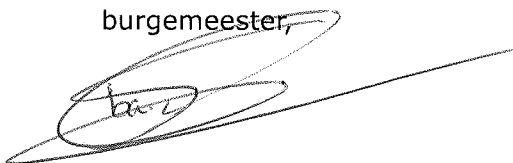
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALRE,

gemeentesecretaris,

ba
mr. drs. R.L. Franken

burgemeester,

M.F. Oosterveer